

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta po pošti in v Ljubljani na mesec 80 — posamezne številke po — 7 — Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija v Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

VABILO

k naročevanju na

„SLOVENCA“

za leto 1874.

Po sklepu odborovem bode „Slovenec“ po novem letu izhajal kakor doslej po trikrat na teden, da pride vreden čas, ko se bode v dnevnik spremenil.

„Slovenec“ velja:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto	9 gl.	— kr.
„ „ „ „ pol leta	4 „	50 „
„ „ „ „ četrt leta	2 „	30 „
„ „ „ „ en mesec	80 „	

V tiskarnici sprejeman:

Za celo leto	8 gl.	40 kr.
„ pol leta	4 „	20 „
„ četrt leta	2 „	10 „
„ en mesec	— „	70 „
posamezne številke	— „	7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl.	— kr.
„ pol leta	5 „	— „
„ četrt leta	2 „	50 „
„ en mesec	— „	90 „
posamezne številke	— „	8 „

Posamezne številke se dobivajo tudi pri bukvarjih: gg. Ničmanu, na Starem trgu, in pri Kremžarji, zraven čitalnice.

Naročnina naj se pošilja do opravištva (administracije) „Slovenca“, na Starem trgu hiš. št. 163 pri g. Jož. Jeriču, župn. v pok. (Odda se tudi lahko pri bukvarju g. Ničmanu, kateri je tam blizu.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen).

Tudi vabimo častito občinstvo, da se poslužuje našega **inserirnega oddelka** in to tem bolj, ker je naš list med vsemi slovenskimi listi že zdaj najbolj razširjen.

Vredništvo.

Mladočeski poslanci.

III.

(Konec.)

Česki narodno-liberalci so se na vsak način hoteli odtrgati ne le od nemške, ampak tudi od česke pravne stranke, da bi nastopili svojo pot in tako svetu dokazali, da so Čehove-liberalove, ne pa ultramontanski mračnjaki; kaj k temu državno pravo českega kraljestva poreče, to jim je bilo malo mar. Iz početka so trdili: Skupni zbor poslancev ima določiti, ali pojdemo v zbor, ali ne. Ko so pa v skupnem zboru bili preglasovani, sprevrgli so svoje trpljenje, rekši, da skupni zbor v ti reči ni kompetenten, ampak le njih „volja“, ergo, da v prihodnje pojdejo v zbor, naj bi se skupni zbor českih poslancev postavil na glavo. Dr. Sladkovski, vodja mlado-česke stranke, se je že v Kolinskem govoru zaprisegel, da pojde v zbor, naj tudi kôli padajo izpod neba. Za zdaj se je že podvrgel večini. — Ti narodno-liberalci — večidel sodelavci brezverskih „Nar. Listov“ ali pa njih prijatelji — so po kmetih obdelovali volilce za vdeležitev deželnega zbora.

Tako je postal razkol med poslanci. Med narodom ga še ni. Mladočehi ga vendar skušajo tudi med narodom napraviti, zdaj tu, zdaj tam zbirajo moze in jih pridušajo. Dosle je česki narod edino, složno volil moze, ki so bili

priporočeni od staročehov: Palackega in Rieger-ja. Kdor je imel teh dveh program, to je program pravi: ta je bil za poslanca izvoljen, če je bil sam za-se tudi liberalce najčistejšega zrna. Saj je bil tudi dr. Zarnik vedno voljen, dokler je imel program konservativne večine deželnega zbora, ki se sklada s programom pravne stranke, da si tudi je bil osebno liberalce najčistejše podobe.

Kaj pa česki narod poreče k temu razkolu? Razvidno je to iz nezaupnic, ktere, kakor smo v zadnjem listu omenili, pošiljajo česki volilci odpadlim poslancem, in v kterih jim naravnost povedo, da bodo pri novih volitvah volili le tiste poslance, ktere jim bode priporočeval narodni klub. Po tem takem liberalni poslanci pri bodočih volitvah ostanejo na cedilu, kakor je sodelavec „Nar. Listov“, povestni Barak na cedilu ostal, ko je letos kot zastopnik liberalizma kandidiral. Ako česki narod res to stori — kakor pričakujemo — umrje 28 poslancev politične smrti.

Previdna varuha českega prava, Palacky in Rieger sta v „Pokroku“ obelodanila razglas, v kterem izvrstno dokazujeta in tudi dokazeta, da bi od mladočehov tako silno zahtevani vstop v deželni ali državni zbor za Čeha imel ta pomen, da se odpovedo pravom českega kraljestva, in da jim vstop v nobenem obziru ne bi nič koristil, ker bi bili preglasovani. Ob kratkem: Čehi bi z vstopom v deželni in državni zbor ali s politiko delavnosti, ktero zahtevajo mladočehi, le potepali „sami“ pravo českega kraljestva, priborili pa si ne bi nikjer nič. — Čemu tedaj mladočehi tako mogočno jašijo kljuso delavne politike? Čemu iz vsih kotov vlačijo orožje zoper „trpni“ upor? Ali mar Čehi s trpnim uporom ne vzbujajo spoštovanja in občudovanja ne le pri prijateljih, ampak tudi pri poštenejših neprijateljih? Čemu tedaj

Podlistek.

Nekaj o „omiki“.

(Konec.)

Govoreči o sredstvih omiko pospešujočih stavimo na prvo vrsto zdravo telo, fizično moč. Telo je nosilo duše, ki daje delovanju in gibanju telesa in njegovih udov previdnost, in svrhu. Obilnost fizične moči pridobiva posameznim ljudem, kakor i celim narodom prevlado nad drugimi, česar nam je porok obča povestnica. Nasprotno pa telesna slabost in hiranje telesnih moči rodi podklonjenost, podlogo in pogin. Tako n. pr. omehkuženi in telesno oslavljeni Rimci niso mogli prenašati silovitih napadov telesno krepkejših, če tudi duševno menj naobraženih germanskih in slovanskih narodov in razrušila se je mogočna država. Na mesto omehkuženih Rimcev stopile so čete

krepkih Lombardov, Frankov in Slovenov. Enako so na mesto oslavljenih Grkov prišli v preteklih stoletjih krepkejši Turki, in na mesto Turkov, ki vedno, vedno bolj hirajo, stopajo čilejši slovanski narodi. Le v močnem telesu prebiva močen in krepki duh, močna in trda volja, stanovitnost in strpljivost značaja.

Ako je narod tako ustrojen, zamore svojo sveto nalogo izvrševati. Istinito je, kar česki politikar Havliček Boravsky trdi: „Nijeden narod ne more in ne more do končne zmage nego li po svoji lastni notranji moči, in notranja moč naroda pa je omika, premožnost, delavnost, naravnost in blago vedenje.“

Zarad tega nam bodo stoletja in stoletja tlačenim Slovenom zasijale še mileje zvezde, nego do sedaj; po naravnem, če ne po človeškem zakonu nas še čaka boljša bodočnost. Da bi se le kmalo obistinile besede Herderjeve: „Ker ni drugače misliti, nego da v Evropi postavodaja in politika na mesto vojaške sile morate pospeševati in bodete tudi vedno

bolje pospeševale tiho marljivost in mirno trdvo mej narodi, bodeš in ti, globoko zagreznjeni nekdanj delavni in srečni narod, enkrat iz svojega spanja zbučen, svoje prelepe pokrajine od adrijskega morja do karpatskih gor, od Donave do Moldave v vlastno korist obračal in v njih obhajal svoje stare praznike mirnega delovanja in dejanja.“

Sredstva k omiki so dalje učilišča dobro vredjena, narodna. V učiliščih bistri se um, in duh prijema potrebno hrano za izvršitev svoje zadače. Več je raznih učilišč in bolje se v njih podučuje, tim bolje razširjena je omika, naobraženost. Kjer pa teh ni, gorje dotičnemu narodu. Posebno mi Slovenci čutimo bridke nasledke tacega pomanjkanja. Kako smo zaostali v vsakem napredovanju, ne imajoč dobrih, narodnih izgojevališč, ktera bi nam bila odpirala predala ved in umetnij, ktera bi nam bila vzgojevala blaga čustva, gorečo ljubav v narodu do tega, kar je vzvišeno, lepo, uzorno, kar je domače, ktera bi nam bila pri-

odbacniti boj za pravo čekega kraljestva in se poprijeti bilke „prospehove“ politike, ki ne bi nič koristila?

Kako si pa imamo razlagati to pogubno početje mladočehov? Menda edino s tem, da so mladočehi, kakor piše nek list, „nezreli in duševno prenapeti ljudje“, da so „častilakomni“, ki bi radi odbacnili prveke staročeha prijeli za vajete čekega leva, vpreženega v voz liberalizma, ki smrdi po petroleju.

Takošna je zgodovina razpora. Kdor ima vse to pred očmi, ta si lahko razlaga opombe in nasvete čeških in nečeških listov.

Poglejmo „Sl. Narod“! Ta list o pravnarjih in staročehih ne najde kmalo lepe besede*). Lažljivo poroča (št. 238), da na Češkem ni voljen ne eden pravonar, ter pravi, da se prosto kmetiško ljudstvo ne da več rabiti za orodje črne reakcije, in da sprevidi, kam merijo cilji s fevdalci združenih klerikalcev“. — Malo naprej poroča: „Češki narod je svobodomiseln; potomci Husitov, Žižke in Prokopa ne bodo upognili svojih glav rimskim brezdomovincem“ (pesmica tudi mladočeska). Da je češki narod pravnarski, kažejo volitve že leta in leta; da je češki narod vreden potomec sv. Vavla, kaže ves češki narod, ki ima na zastavi: boj za deželno-češko in katoliško pravo, kažejo prvaki staročeski, ki prvakujejo večini čeških poslancev.

Staročeski pravnarski listi so mladoslovenecem zavoljo razpora dostikrat pravili resnice. Ali mladoslovenski liberalci so naivno odgovarjali, da so Čehi od nas — predaleč, ter ne vidijo prav, ali so pa staročehom očitali (ne dokazali) krivo taktiko. „Sl. Narod“ (št. 252) piše: „Staročeski „Pokrok“ prinaša članek, v katerem nam liberalno-narodnim**) Slovencem hoče levite brati in nam šteti grehe. To je lahko. Tudi mi bi lahko staročehom povedali, kar pri nas (?) in drugod vse govori, staro in mlado, namreč: „Vi bratje, Čehove, ste svoje in naše nesreče krivi zaradi pretiranega svojega ravnanja. Ko bi bili vi šli v centralni parlament, ne bi bilo direktnih volitev“ (pesmica tudi mladočeska). — V tem listu „Sl. Narod“ tudi pravi: „Če ne bode taktika Čehov spremenjena,

*) „Sl. Narod“ priznava čudovito podobnost mladočehov z mladoslovinci, in pa staročehov s staroslovinci. Med zadnjimi vidi le ta razloček, da staročehi še niso do zadnje kocene jezuitovski. Pravi tako: „Staročehi so vse drugi pošteni, nego naši staroslovinci, kateri so se popolnoma, z dlako in kožo vrgli v žrelo jezuitom (št. 249).

**) Evo ti, „Sl. Narode“! sam izpoveduješ, da ti je liberalnost prva, narodnost še le druga. To vlastno tvojo izpoved si zapomnimo dobro!

dobila čast, spoštovanje, prijateljstvo pri ptujcih, srečo, zadovoljnost, blagostanje pri našincih, v obče vse tisto, s čimur nas prava omika zamore osrečiti. A če smo ktera omikališča imeli, bila so nam le bolj v kvar nego v korist, ker so nam odstranjevala najboljše moči ter jih posvečevala ptuji slavi, ptujemu lepoticenju. Vzgojevala so nas le za ptuje žrelo, katero je pretilo, da nas vsak hip pogoltne.

V novejši dobi se je nekaj zboljšalo, a pogrešamo še mnogo, kar nam edino zamore pripomoči do prave omike in to so učilišča izključljivo na temelji maternega jezika osnovana. —

Jezik sploh je tisti dar božji, kterege je vstvaril le človeku, svoji najpopolnejši stvari poklonil, da bi, kar je umno premislil in prevdaryl, tudi sobratu mogel razodeti. Materni jezik je ogledalo, v katerem se kaže narodova dušna moč, materni jezik povzdiguje dušo, petje v maternem jeziku se živahneje in prijetneje dotika ušes in src vsakega naroda.

— njim in nam vsim velika škoda“ (pesmica ponarejena po mladočeski). V 275. številki pravi, da „mladi“ hoče spremeniti taktiko, „stari“ pa ne. — „Sl. Narod“ ne more kaj, da staročehom gledé tega razkola ne bi dal brce. Pravi: „Da češka narodna stranka ni edina, je gotovo največ kriva trmoglavost nekterih starših(?) vodjev. Prepričani smo pa(?), da razdvoj v češki narodni stranki ne bode Nemcem prišel na korist, ampak da bode le zrak sčistil (kakor na Slovenskem, ka-li? da bodo nemškutarji lože lovili poslance) in razumnejšo (sic!) politiko omogočil.“

„Ustavoverski listi ploskajo temu razkolu, v katerem mladočehi iščejo svoj ponos in slavo. „Sl. Narod“ ne more mirovati samega veselja, in tudi prinaša poleno, da bi podžigal ogenj, vse v imenu „razumnejše politike“. „Pester Lloyd“ pritrkava mladočehom in svetuje staročehom, da naj popuste od trpnega upora, ker je ogrsko pravo vse kaj drugega, kakor pravo čekega kraljestva.

Štastny svetuje Čehom ločenje od nemških pravnarjev, odnehanje boja za zastarelo piškavo pravo čekega kraljestva, združenje z nemškimi liberalci, da do zadnje bilke zatró rimljanstvo, ultramontanstvo, jezuitstvo, brezdomovinstvo. „Mladi“ češki in slovenski objemajo svojega preroka, in „Sl. Narod“ si v ponosu na takega preroka in v zaupu na svojo moč na prsi potrka, da zabobni okoli in okoli: „Nezmognim nemškim ultramontancem pa vsaj zavednejši (liberalni, ka-li?) del Slovanstva ne bo kovanja jemal iz ognja“ (št. 276).

Kako lepa podoba je to! Mladočeh in mladoslovenec, pokrita s slovansko kapko, utaknjena v ohlapni moderno-liberalni frak — kako izvrsten duet pojeta! Padarovski prerok jima pa takt bje z žeslom najčistejšega liberalizma in „najrazumnejše“ politike. Kako mogočno se razlega krasna pesmica! Kakor se pri hrvaškem slepcu vedno ponavlja: „Daruj, daruj siromaka slepca, koji ne vidi rumenoga sunca, ni beloga danka“ — tako se v pesmi „mladih“ vedno ponavlja: „Prva je, da ultramontance ugonobimo; druga je, da kaj za narod pridobimo“. — „Jezuitom palico, — liberalcem nemškim pa poljub!“ —

Pravo, mladiča!

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

— „Pester Lloyd“ se iz Dunaja piše, da so začeli skupni ministri zavoljo pomanj-

Ljudstvo je organsko bitje z notranjim življenjem, razvija se in raste le samo iz sebe ven, kakor zelišče, pa ne od zunaj, da bi se prijemal kosce kosca, kakor pri kamnji. Zarad tega se zamore vsak narod naobraževati in konečno dospeti na vrhunec omike le v lastnem maternem jeziku; vsi drugi poti so krivi in sloki. —

Pa kaj bi nam koristila vsa navedena sredstva, če se jih ne bi posluževali, če ne bi bili marljivi delavci? Človeku mora biti najprva skrb, da si vsestransko izobrazí duševne moči, da si nabere koristnih vednost, ktere v njegovo področje spadajo; da postane blag, za lastno in ptujo srečo goreč ud človeškega društva. Ako doseže to, živel bode mirno, zadovoljno, spoštovan od prijateljev in neprijateljev, svest si bode, da je postal prav omikan. Kdor se pa noče pokazati v isti svetlobi, ktero za pravo kaže človeška omika, ne zasluži nobene prednosti, še manj pa priimek „omikanca.“

Lipakov.

kanja denarjev varčni biti. Vojni minister je načelnikom raznih oddelkov svojega ministerstva neki ukazal, da naj pri sestavi budgeta za l. 1875 zaznamovajo le neobhodno potrebne reči, n. pr. za ljudske šole, da bi učitelji bili pošteno plačani, srenje pa vendar ne preveč obložene.

— Cesar, ki zdaj biva na Ogrskem, se bode povrnil na Dunaj še le prve dni meseca januarija.

— „Pokrok“ prinaša zopet nekaj nezaupnic od čeških volilcev mladočeskim poslancem namenjenih. Čedalje bolj je očitno, da Češki narod ne odobruje ravnanja 28 poslancev, ki so odpadli od narodnega kluba, in katerim kar naravnost povedo, da bodo v prihodnjih volitvah volili le kandidate, od narodnega kluba jim priporočane. Za mladočeske poslance tedaj slabo stoji, česar se pa menda ne zavedajo, ker v „Narodnih listih“ stavijo te-le pogoje, da se naredi mir: 1. Rieger naj prekliče svoj izrek, da se oni ne bodo priporočali za kandidate, ki so za to, da se vstopi v deželni zbor. 2. Vsi poslanci naj še enkrat premislijo, če bi morda ne bilo vendar le dobro iti v zbor. 3. Manjšina naj se podvrže sklepu večine, in če ta sklene, da naj se gre v zbor, naj se podvržeta temu sklepu tudi Rieger in Palacky. Čemu li novo posvetovanje? Mar mladočehi mislijo, da je narodni klub čeških poslancev kakor ustavoverni zbor Dunajski, ki čez nekaj dni ovrže, kar je prej sklenil?

— Ogrski minister Szlavý se je Deakovu klubu zahvalil za izrečeno mu zaupnico, ter je rekel, da hoče želji cesarjevi vstreči in ostati v ministerstvu; njegov program meri na to, da se odpravijo denarne stiske, da se komitati lepo zlože, sodnije pa zmanjšajo. Zbor bode ta teden za nekoliko časa prenehal in se še le po praznikih zopet sošel.

— Hrvaški zbor ima danes sejo.

Vnanje države.

Pruska zbornica poslancev je 20. t. m. končala razpravo o civilnem zakonu ter je sprejela dotično postavo brez posebnih sprememb. Potem se je razšla in se bode 12. januarija zopet snidla. — Pokop kraljeve vdove Elizabete vršil se je natančno po programu. Cesarja Viljema ni bilo pri pogrebu, ker se je nekaj prehladil.

Na Bavarskem se razne stranke pripravljajo za nove volitve v nemški državni zbor, ki se bodo 10. januarija vršile. Monakovski nadškof je izdal pastirski list, v katerem duhovščini in vernim katoličanom priporoča prav obilno se vdeležiti volitev. „Vaterlandu“ se piše, da so posebno delavni tudi demokrati, kateri v svojem oklicu hudo grajajo narodno-liberalce. Ti so goljufali ljudstvo, ker so gojili soldaščino, hudih davkov, n. pr. za sol, ne odpravili ter tudi nič ne storili za prosto tiskovno postavu in prosto združevanje. Oni so vsemu pritrdili, kar je Pruska, t. j. Bismark zahteval; oni so bili zagovorniki krone, ne pa zastopniki ljudstva itd. Zmagali bodo demokrati le v Fürthu, ker so drugod preveč raztreseni in pride na 100.000 prebivalcev le en poslanec. Razun dosedanjih strank stopila je v življenje tudi še neka narodno-konservativna stranka, ktera ima svoje privržence med vernimi protestanti v Avgzburgu, Nürnbergu in nekterih manjših mestih. Ta stranka dobro vé, da ne bo sama zase nič opravila, zato pa je sklenila tam, kjer nima upanja zmagati, pridružiti se narodno-liberalcem, da le konservativci propadejo.

Francoska narodna skupščina je s 472 glasovi proti 136 prezidentu dovolila 300.000 frankov za stroške pri prejemih. Iz tega je razvidno, da se konservativna stranka zmerom bolj vtrjuje. — Vest, da bode Mayne stopil iz ministerstva, se ne potrdi.

Laški prekucuhi čezdalje huje stiskajo katoliško cerkev. Poslanec Romano stavi je pred nekaj dnevi v zbornici predlog, da naj se cerkve v Rimu, ktere so prav nepotrebno, obrnejo v boljšo rabo, v manjših naj se napravijo šole, večje pa naj se porabijo za očitne zbornice, razstavnice itd. Ministru je naročil, naj izdela načrt dotične postave in ga o pravem času predloži zbornici, sicer jo bode on sam zbornici predlagal. Ni dvoma, da bode vlada to storila; če ne bode šlo z lepa, bodo pa zopet najeli liste, da bodo podpihovali in kričali, in podkurili mestno plažo, da bode rogovilila. To jim bode v izgovor da so bili primorani to storiti, da se ni zgodilo še kaj hujšega.

Na Španjskem poskušali so rudečkarji pretečeni teden napravili punt v Barceloni; policija je pri ti priliki prišla in zaprla okoli 50 oseb.

— Vladi se je poročilo, da je ameriški kongres določil, da ladija „*Virginus*“ ni imela pravice razpeti ameriškega prapora. Vsled tega je ministerski svet 20. t. m. sklenil, ladijo in jetnike od amerikancev nazaj tirjati in je državni minister to amerškemu poslancu generalu Sickles-u neki že naznanil.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

Šesta seja 20. dec. Predsednik naznani naglo smrt gosp. Korena, enega najstarejših udov dež. zbora, ter vabi gg. poslance k spremljevanju trupla ranjcega na kolodvor.

Pri prvi točki dnevnega reda: poročilo finančnega odseka o računskem sklepu za leto 1872. zemljišno-odveznega zaklada in o proračunu za l. 1874 nasvetuje poslanec Kramarič, da bi se namesti večega davka na vino naložil davek na pivo in žganje, ker bi se morala vinoreja podpirati, kar se pa po večem davku nikakor ne zgodi. — Dr. Costa odgovarja, da je finančni odsek tudi že to pretresal, pa za zdaj ni šlo; vendar nima nič proti nasvetu poslanca Kramariča in stavi predlog, da bi se deželnemu odboru v pretres izročil, kar se tudi po kratkem razgovoru med dr. Poklukarjem in poročevalcem dr. Suppanom zgodi. Potem se poročilo sprejme.

Poslanec g. Murnik poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1872 — in o proračunu ravno teh zakladov za l. 1874, ki se sprejmeta, ravno tako poročilo gospodarskega odseka o postavi zaradi privolitve mostarine za most čez Savo pri Radečah.

Pri poročilu gospodarskega odseka o prošnji podjemnikov stavbe tega mostu stavi dr. Costa predlog, naj se namesto nasvetovanih 6000 gld. dovoli le 4000 gld., oziroma na to, da je pričakovati od dež. zbora štajarskega večji znesek, da bo tudi treba za most pri sv. Jakopu deželne podpore, da se je dala za most pri Krškem in da je zagotovljena mostarina podjemnikov 50 let. Po daljšem razgovoru med grofom Barbom, Dežmanom, Zagorcem, dr. Razlagom in poročevalcem Murnikom se sprejme dr. Costov predlog. Dr. Razlagovega predloga, da se potem, ako bi dež. zbor štajarski dal najmanjše 6000 gld. podpore, dovoli 5000 gld., ni nihče podpiral.

Poročilo finančnega odseka o dotaciji za kmetijsko šolo na Kranjskem, ktero nasvetuje za nakup sveta in vravnava šole 20.000 gld. iz deželnega zaklada in dve triletni ustanovi vsako leto v znesku po 400 gld. in to, da se ta šola napravi v Novomestnu, — se z nekim dostavkom dr. Razlaga po kratkem razgovoru sprejme.

Poročilo šolskega odseka o postavi zaradi ponavljajnih šol na Kranjskem se po dr. Costovem nasvetu „en bloc“ sprejme.

Konečno se izroči še poročilo deželnega odbora o dovolitvi 80% občinske doklade na direktni davek občine Kranjske gore dotičnemu odseku in seja se sklene.

Prihodnja seja bode 3. januarija prihodnjega leta.

Dopisi.

Iz Mirnepeči na Dolenjskem. 20. dec.

Kamor se oko ozre,
Vse živi in giblje se.

Dekleta spleta jo vence iz temno-zelenega, stanovitnega smrečja, fantje stavijo maje okinčane z raznobarvenimi zastavami v že nekoliko oledena tla, nedolžna šolska mladina teka radovedna semtrtje ob beli cesti teško pričakovaje ji napovedanega, veselega trenutka; in starček zapusti! je gorki zapeč, da s prižgano lulico, nenavadno danes postrežljivo, gre na razgled na živahne ulice, kamor spremlja ga tudi že ostarela žena njegova, položivša vreteno iz spretne roke svoje v pometeni kotec, ko hrabri možaki pogumno drdrajo na prazniških vozovih do sosedne duhovnije Trebenjske.

Potujočemu po naši oživljeni vasi ni ti treba popraševati po vzrokih te živahnosti; naznanjajo ti ga okusno nališpani slavoloki s krasnimi napisi, in od ust do ust odmevajoči se glas: sprejem novega župnika mora slovesen biti.

V Trebnjem pri mizi jako gostoljubnega gospoda okrepuje se družba prijateljev prišedša iz raznih krajev.

Na rahel potrklije se duri odpro, in troje tehtnih mož iz Mirnepeči vstopi, da pozdravijo roditelja današnjega veselja, svojega novega duševnega zdravnika, prečastitega gospoda Antona Mlakar-ja z najkrepkejšimi „dobro došli.“ Po kratki pomudi peljejo zaželenega gospoda župnika obilno spremljanega do mesta, kjer so se zbrali najveljavniši možaki presrečne danes duhovnije.

Gromoviti „živijo-klici“ zadonijo iz grl nebrojne množice srečno došlemu, katerega vsak bi rad posebej pozdravil, razvil mu srčna čutila svoja. Bič počí, in dolga vrsta vozov zadovoljnih obrazov napolnjenih kot blisk šine po široki cesti proti kraju, kjer marljive roke nevtrudljivo delajo v povzdigo svečanosti današnjega dneva. Tihi mrak prižiga svoje svetle kresove na jasnem nebu, ko možnarji zagrome in glasno pritrkovanje čisto vbranih zvonov brez števila se sošlemu ljudstvu oznaní srečni dohod. Vsa množica pomiče se po zalo okinčani ulici med živahnimi „živeli“ proti prazničnemu božjemu hramu.

Šum potihne. Izmed nebrojne šolske mladine stopi nadepolna deklica in s čvrstim, ginjačkim pozdravom poda iz nježne ročice svoje v solzah plavajočemu prijatelju nedolžnosti krasen šopek dišečih cvetic, katerih resni zimski hlad ni še oropal ljubega življenja. Po molitvi pred Najsvetejšim gospod župnik izreka za nepričakovano slovesni sprejem srčno zahvalo.

Miza pri srenjskem gospodu županu je pogrnjena. S kapljo dobrega dolenjca se na-

pitnica napitnici uklanja med strašnim gromenjem možnarjev in — radostnega srca razide se množica k počitku.

Nepozabljiv ostane tudi 8. december, dan slovesnega umestenja gospod župnika. Vkljub visocemu prazniku počastili so nas v neizrekljivo veselje visokočastiti, preblagi gospodje, kanonika Anžlovar in Grašič iz Rudolfovega in župnik Bačnik iz Prečine. Z največjo pazljivostjo poslušali smo gospoda kanonika Grašič-a, ki je predstavljal nam zvestega prijatelja svojega v tehtnem, preizvrstnem govoru, skterim je ginil srca vsih nazočih. Slava mu! — Pri bogatem obedu donela je krepko in v lepi harmoniji iz dna srca izvirajoča zdravica:

„Mnoga leta srečni bili,
Mnoga leta živeli!“

S trdo nočjo poslovili so se od nas slavni gostje in ž njimi tudi možnarji, nevtrudljivi izvrševalci svoje naloge. —

Dnevi presrečni so prošli, a sladek spomin ostane. Naj ga ohranijo rodovi! Hoteli smo kazati svetu, da stavimo zaupanje v duhovne svoje in jih čislamo vredno; zlasti še slavljamo moža, zaradi katerega čestita nam vsak, moža, ki počastil je tudi nas močno s tem, da izvolil si je prebivališče, v naši sredini v starosti, ki tirja visoko spoštovanje.

Zato dovolite, prečastiti gospod župnik, da Vam hvaležni izrekamo za vselej zagotovilo vdanosti in ljubezni, s katero pozdravili smo Vaš nam jako povoljni dohod. Nadejamo se da Vam bode vedno, kakor danes, ljub in drag kraj, kjer mesto trdega, osivelega kamenja, v katero zastoj silovita burja vpira svoje moči, dvigajo se prijazni holmci oblečeni v svetlo zelenjad, in mesto skrčenega bodečega trnja poganja žlahna vinska trta. —

Na mnogaja leta!

Domače stvari.

(Piškav sad s piškavih drevč.) „Narod“ se pači, da bo general du Temple prinesel pred zbornico „neko jamranje“ o papeževem pomanjkanju. . . Ko bi bil Pij IX kak izdajalec svoje matere Cerkve, kak iškarjot ne mara bi „Narod“ ne le ne „jamral“, ampak še kake zbirke razpisal zanj. — Tudi na Nemškem ne privoši v zborih sedežev „klerikalcem“, ampak raji Bizmarkovim pandurom. Za ta list je vse dobro, tudi največje samosilstvo, samo da katoliško ni. Njegovo pisanje je čedalje bolj „zimmermannsko.“ Sicer pravi, da spoštuje „svobodo“ — menda takó, kakor „vero in duhovne.“ — „Laibacher Schulzeitung“ mu je — razun „germanizatorične tendencije — še ne preslabo urejevan list.“ Tarna, da učitelji se narodu našemu čedalje bolj izneverajo. Ni čudo, ker jim nemčurji in slovenčurji vero pokopujejo. Kdor iz ljubezni do Boga ne ostane mož, tudi iz ljubezni do materine besede ne bo ostal. K temu pa še hujska, da naj bi se tudi „Tovarš“ poliberaluhal. Zakaj ne raji kar poturčil? Naj le to stori, potlej gotovo pogine; toda g. Močnik ni trst, in kolikor ga poznamo, ni viharja, da bi njega omajal. „Narod“ o tej priložnosti (št. 292) zopet kliče na vojsko zoper „klerikalce in njih črno druhal!“ . . . Se vé, dokler so bili učitelji dobro katoliški, so bili dobri domoljubi; kolikor več jih pa „Narod“ in „Schulzeitg.“ nahujskata k odpadu od cerkve, toliko več je tudi odpadnikov od domovine. Probatum est. Toda spoznavanja mariborskega slov. šolskega lista na njegovi smrtni postelji so za previdne gg. učitelje zadostno svarilo, da naj ne poslušajo ne „narodovske“ in ne „schulzeitungske“ mrtvaške pišalke. —

V napihnjeni jezi „Narod“ imenuje „Slovenca“ slovenski farovski list. Se vé, njemu bi bilo ljubše, ko bi bil le na pol slovensk luteranski list, kakor je on sam, ki katoličanstvo sovraži, slavo piska luteranstvu. V št. 293 je zopet pesmico zapel pruski globeški vladí, s tim papežu in Ledohovskemu pa brco dal. —

(„Slovenski Narod“) svojim naročnikom naznanja, da se list dalje ne bode pošiljal nobenemu, kdor naročnine prej ne plača. Ob enem tirja, da naj se zaostale naročnine plačujejo do 25. t. m., ker bi bil sicer prisiljen tožiti dolžnike po advokatu. Če bi bil „Narod“ to prej praktical, kakor je pri listih sploh navada, bi toliko naročnin ne bilo ostalo na dolgu. Pravijo namreč, da znašajo dolgovi za naročnino 5 tisuč, za inserate pa 700 goldinarjav.

Že pri občnem zboru 22. junija je gosp. profesor Pajk tožil, da jih mnogo nemarno plačuje naročnino, že takrat smo opomnili na to, naj se listi nobenemu ne pošljejo, kdor naročnine ne plača. Pa kako bi bili potem skupaj spravili 900 naročnikov? Zato so list vsiljevali, kjer koli so mogli. Vemo za nekatere, ki so „Narod“ poslali nazaj, pa so jim ga vendar le še dalje pošiljali.

Po kateri postavi bodo hoteli zdaj siliti jih, da naj plačajo naročnino? Poznamo nadalje tudi take, katerim so ga pošiljali ne le za navadno znižano ceno, ampak pustili so jim na ljubav, kolikor jim je kdo hotel plačati. Nek učitelj jim je poslal 1 gold. ter dobival list celo leto; en goldinar sicer še za pošto ni dovolj, a to nič ne de, da je le „Narod“ imel enega naročnika več!

Delničarji „Narodne tiskarne,“ vidite tedaj, kako izvrstno z Vašim premoženjem gospodarijo! Natančneje o ti reči bomo govorili pri občnem zboru, ktereга neki le zavoljo tega toliko časa odkladajo, ker ne vejo, kam bi vtaknili gori omenjeni znesek. Zato pa zopet opozorujemo delničarje, katerim je zato kaj mar, da se „Narodna tiskarna“ reši kraha, ktereга ji dosedanji odbor napravlja, da naj svoje delnice in pooblastnice za prihodnji občni zbor pošljejo vredništvu „Slovenca.“

(V obrambo.) „Slov. Narod“ v svoji sobotni številki prežveči iz našega naznanila gledé „Slovenca“ stavek, ki govori o tem, da nam primanjkanje duševnih moči brani list po novem letu povzdigniti do dnevnika, — in pristavi k temu neslano opombo, da le zabavljati znamo. Da bi mi hoteli take stvari v list jemati, kakor jih je „Narod“ poln, bi pač gradiva imeli za dva dnevnika ali še več. Toda mi rešujemo in zbiramo, pišejo se pri nas premišljeni članki, ker ne gledamo na to, koliko, ampak kaj podamo svojim bralcem. „Narod“ lahko izhaja brez duševnih moči, to dokazuje, kar je dnevnik, kajti njihove članke je lože pisati, kakor brati.

(Teoretično-praktična pevska šola) se imenuje knjižica, katero je na svitlo dal g. Anton Förster, učitelj petja na c. k. srednjih šolah in vodja godbe v stolni cerkvi. Knjižica je pisana v slovenskem in nemškem jeziku in je za vsacaga lahko umevna, ker se naslanja na dolgoletne skušnje. Vse, kar je treba pevcu znati in vedeti, se ob kratkem nahaja v ti mali knjižici, kakor kažejo napisi posameznih oddelkov:

1) O petji sploh; 2) začetni pojmi (veljava not, pavze, imenovanje not, takt, tempo, dinamična znamenja za predavanje); 3) enoglasne vaje, dvoglasje, tri in čveter oglasne vaje; 4) prestava znamenja; 5) tonovi načini. 6) različnost intervalov; 7) razloček med „dur“ in „mol“; 8) godbene olupšave; 9) vsakdanje

vaje; 10. umetni izrazi; 11) okrajšave. Za praktične vaje pridjanih je knjižici tudi 78 godbenih prilog, ktere je g. Förster sam sestavil razun 17., ki so iz družih zbirk vzete ter za to šolo upravljene. Knjižica, ki je zlasti pripravljena za več razredne ljudske šole, velja 60 krajc. in se dobi pri g. pisatelju v Ljubljani.

(Čitalnica ljubljanska) ima, kakor vsako leto, svoj letni občni zbor 26. t. m., to je na sv. Štefana dan. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Posamezni nasveti. 5. Volitev predsednika, blagajnika in 15 odbornikov. K temu zboru se vsi udje vljudno vabijo.

(Slovensko gledišče.) V nedeljo predstavljena igra „Hiša slabega glasú“, da-si jako ginljiva in na čutnice pritiskati namenjena, vendar v naših krogih ne najde dosti razuma, ker pri nas, hvala Bogu! še družinsko življenje ni tako spačeno, edinost zakonska še ne tako razdjana, da bi bili vsi prizoru te igre vsakemu razumljivi. Bodimo veseli, da niso! — Igralo se je večidel dobro, posebno gospodični Jamnikova in Podkrajškova ste razumeli in vrlo izpeljali svoji teški, a hvaležni nalogi. Gospod Kajzel in gospa Odijeva sta bila prav kratkočasen par poslov, in gospod Schmidt je zaslužil pohvalo, katero mu je občinstvu skazovalo s ploskanjem. Gosp. Šušteršič je bil — Šušteršič, njegov „baron“ bi bil lahko boljši. Drugi so igrali primerno, nekteri so se nam zdeli premrtvi, kar jim pa ni zameriti, kajti prizori, kakoršni se nahajajo v igri, so pri nas nenavadni. Sicer igra ni slaba in morebiti se na slovenskem odru ohrani, ali posnemati se pa v življenji ne sme. Občinstvo je bilo zadovoljno.

Razne novice.

— Živinski sejmi so zarad guveje kuge prepovedani tudi v celem litijskem okraju nem glavarstvu.

— Vipavski sokol bode imel 26. t. m. svoj občni zbor, pri katerem se bo volil nov odbor.

— Iz Istre se nam piše: Ljudske šole v Boštu, Boljuncu, primanjih, Klancu, Predloki, Lazareta in Plavijah so še vedno zaprte. C. k. okrajni šolski svet v Kopru z gosp. nadzornikom Brtekom, žanje si res nevsahljiv venec zasluge za prosveto prostega ljudstva.

— Grebenčeva hiša v Laščah hiš. št. 10, z drugim poslopjem in vrtom vred, se bo 30. in 31. t. m. dala po dražbi v najem. Ob enem se bo prodalo hišno in kmetijsko orodje.

— Tržaški časnik „il Progresso“, čigar posamesni listi se od 4. decembra v Tabakarnah ne smejo več prodajati, v svojem listu od 10. t. m. naznanja, da po novem letu neha izhajati.

— V Presburgu na Ogorskem prišla je na svitlo brošurica, v kateri se je takrat ko je vse o Českých fundamentalnih členih govorilo, prišel nek general k cesaju ter mu je rekel, da ga njegova soldaška čast sili protestovati zoper fundamentalne člene, kateri so pogubni Avstrijski armadi. — Ali ste pa fundamentalne člene brali, vprašajo ga cesar? Ne, odgovori general, še videl jih nisem, pa rekli so mi, da so za vojno silno nevarni. Berite tedaj fundamentalne člene, reko mu cesar in ga odpuste.

— V Londonu je bila od 8. do 10. decembra tako gosta megla, da ljudje pedenj daleč niso videli. Parniki na vodi so morali obstati, železnice počasi voziti, ker mašinisti niso videli znamenj; vozniki so za brzdo vodili

konje, po mestu so že ob treh popoldne prižgali svetilnice, v prodajalnicah in kancelijah pa je moralo celi dan goreti, in jim je začelo že plina primanjkovati. Zvečer si ni nihče brez svetilnice ali baklje upal na ulice; več ljudi je bilo povoženih in nekaj jih je zašlo v vodo, kjer so vtonili. V Londonu so megle že vajeni, a tako goste in tako dolge že zdavnej ni bilo.

— Na severnem Angležkem razsajal je 15. t. m. tako hud vihar (orkan), da je v Sheffieldu podrl stolp. Sedem ljudi je pri ti priliki bilo mrtvih, 30 pa ranjenih.

— Angleška kraljica je podarila francoski cesarici Evgeniji, umetno in prekrasno izdelan sarkofag za rajnega cesarja Napoleona III.

— Iz Amerike se na Angležko na tisoče vračajo delavci, ki so tam iskali sreče, pa je niso našli.

— V Kineškem mestu Sutschuan je neka drhal tako dolgo pretepala francoskega misijonarja Huna in še nekega tam rojenega duhovna, da sta oba mrtva obležala. Ljudje mislijo, da je krajni mandarin, ki si ni prav nič prizadjal, da bi nju bil rešil, ljudstvo zoper nju podhujskal.

Poslano.

Slavnemu vredništvu „Slovenca“!

1. Nij res, da bi bil jaz v 5. seji kranj. dež. zbora 16. dec. iskal prilike pokazati kak srd do duhovščine.¹⁾

2. Ni res, da bi se bila takrat kakšna moja interpelacija prebrala, ker jaz nisem nobene stavil.²⁾

3. Ni res, da bi bil dež. predsednik grof Auersperg, kot zastopnik vlade, meni kaj povedal.³⁾

4. Ni res, da bi bil jaz govoril: „sicer bi doživeli, da bi škof v svoji neomejeni oblasti čez vso Vipavo interdikt izrekel.“⁴⁾

5. Ni res, da bi bil jaz govoril: „meni je vse eno, ali je kdo protestant ali katoličan.“⁵⁾

V Ljubljani 19. decembra 1873.

Dr. V Zarnik.

¹⁾ G. Zarnik je hotel tedaj le pokazati, kako čisla in spoštuje duhovščino!

²⁾ Interpelacijo so podpisali: Dežman, Apfaltrern, Margheri, Langer, Gariboldi, Braune, Suppan, Savinšek, Rastern, Razlag, Blagaj, France Rudež, Zarnik, Zagorc, Thurn. Interpelacija je vsih tistih, kateri jo podpišejo, in ravno s tisto pravico, kakor se imenuje interpelacija Dežmanova in drugih, se sme imenovati interpelacija Zarnikova in drugih. Slišali smo tudi, da je Zarnik prvi sprožil misel staviti interpelacijo o dr. Spazzapanovem pogrebu, kar priča tudi gorečnost, s katero je dr. Zarnik z Dežmanom vred omenjeno interpelacijo zagovarjal.

³⁾ Kar je g. grof Auersperg odgovoril, veljalo je vsim interpelantom, tedaj tudi g. dr. Zarniku.

⁴⁾ O tem „Tagblatt“ dr. Zarnika še hujši vdari: „Irgend ein beliebiger Landpfarrer könne Acte der Willkühr verüben, ohne dass der Bischof einschreite. Nächstens werde man es erleben, das ganze Gemeinden mit dem kirchlichen Interdicte belegt werden, ohne dass der Bischof eine Hand rührt.“ Mi smo oblast izreči interdikt prisvojevali le škofu, a dr. Zarnik prisvojuje jo vsakemu fajmoštru!

⁵⁾ Ker je iz prejšnjih toček razvidno, da je naš poročevalec prav in dobro slišal, tedaj tudi v ti njemu več verjamemo, kakor Zarnikovemu pojasnilu.